

CONTRIBUȚII ȘTIINȚIFICE ȘI DOCUMENTARE

REALITĂȚI DEMOGRAFICE ÎN BUCOVINA (1774-1803)

LOUIS ROMAN

I. POPULAȚIA CENTURII SPAȚIULUI DE CIVILIZAȚIE ȘI ACȚIUNE ROMÂNEASCĂ a fost abordată - cu privire la varii perioade și probleme, în trecut și de curând - de mulți istorici, geografi, statisticieni, medici, sociologi ș.a.. Un complex de probleme ("minima" demică ce-ar fi subzistat în anumite perioade, realul nivel de populare, evoluția structurii etnice) rămâne în continuare totuși un subiect important de cercetare pentru întregul arc al provinciilor noastre, aflate la limitele exterioare ale oicumenei românești: Banatul, Crișana, Maramureșul, Bucovina, Basarabia și Dobrogea. Este motivul pentru care semnatul acestor file a dedicat recente lucrări tematicii date: șase crize ale societății dobrogene, ca urmare a tot atâtor războaie ruso-turce, care au devastat ținutul în anii 1770-1878 (Roman, 1993, p. 38-44); structura națională a populației Basarabiei în veacul al XIX-lea (Roman, 1994, 1995 I); în cele ce urmează, se prezintă o sinteză asupra problemelor locuitorilor Bucovinei în primele trei decenii ale stăpânirii habsburgice (**Bucovina**, p. 392-415. 424-432; Roman 1995 II).

II. CONCEPȚII DIVERSE ASUPRA DEMOGRAFIEI PROVINȚIEI au fost formulate de-a lungul vremii:

1. Teritoriul luat de curând de Austria n-ar avea decât 3-4 târguri și 11 sate, în rest fiind numai păduri și mlaștini (știri răspândite în 1775 de către Curtea din Viena).

2. În anii 1772/1774-1798, numărătorile demice ale provinciei nu încetau să ia act despre o materie fiscală tot mai numeroasă (**Tbl. 1**): la 25 februarie 1786 se anunțau cam de 2,5 ori mai multe gospodării, comparativ cu anul 1774, pentru ca în 1798 să se înregistreze 181076 suflete, față de numai vreo 70000 în 1776. După spusa autorităților locale, în aceasta s-ar fi relevat marele lor merit de a fi realizat "popularea" ținutului; o întreagă literatură a vehiculat apoi, de-a lungul și de-a latul Europei - și continuă s-o facă și azi -, legenda "pustietății" Moldovei de Nord la 1774, ocupându-se cu precădere de colonizările de după instaurarea dominației. Vienei și acordând prea puțină atenție oamenilor locului. Dacă totuși populația consemnată în intervalul 1774-1803 s-a triplat (**Tbl. 1**), aceasta s-ar datora imigrării masive de nemți și unguri, venirii de țărani băjenari din Galiția și, în parte, strămutării de polonezi și cehi din alte provincii ale Imperiului.

3. Alți publiciști acuză valuri succesive de "imigrări" românești în provincie, provenite din Moldova, ceea ce ar explica sporirea importantă a etniei în anii amintiți (**Tbl. 2 și 3**). În anumite vreme se constată reduceri substanțiale în evidențele demo-fiscale, ceea ce s-ar explica prin masive emigrații definitive ale locuitorilor.

4. În momentul integrării Bucovinei la domeniile Austriei, o importantă majoritate a locuitorilor ar fi constituit-o ucrainenii.

III. Asemenea alegații sunt însă respinse de **REALUL PEISAJ DEMOGRAFIC BUCOVINEAN**.

1. Să fi fost oare Bucovina semănată numai de vreo 15 localități la 1775? Catagrafia întocmită sub administrație militară rusă (1772-1774) a consemnat, după diferite calcule, între 233 și 266 orașe, târguri, sate și cătune (Țugui, 1992; **Bucovina**, p. 392, **Tbl. I**; p. 443-445), însă lacunele operațiunii sunt foarte mari, generate de exonerări de dări, operate de-a lungul veacurilor și sporite în anii 1772-1774. În cele 17 ținuturi moldovene - aflate atât în înregistrările din 1772-1773, cât și în cele din 1774 - se găsesc 238 de așezări în primele, care nu se mai întâlnesc în celelalte (Dmitriev, p. 59). O precizare asupra circumstanțelor creatoare de masive lipsuri aduce cazul unui sat din ținutul Cernăuți: Sadagura "a lui baron, care sânt aproape la 1000 de oameni și nu ne-au lăsat să o scriu, după cum am înștiințat Divanul, și nici nu răspunsu n-am luat în ce chip să urmez" (**Moldova**, p. 458). Totodată, în fiecare localitate nu se conscriu decât o parte din gospodăriile existente (Porcescu, p. 779; Păltănea, p. 132-133; **Bucovina**, p. 409-410).

Conscripțiile austriece au scos la iveală din ce în ce mai multe localități, numărul orașelor, târgurilor și satelor înregistrate evoluând în primii ani ai noii stăpâniri de la 231 la 290. Ce se întâmpla? Subînregistrările, foarte importante în 1772-1774, erau treptat lichidate de administrația militară imperială, conscripția din martie 1777 exprimând - atât cât se poate deduce din surse - numărul complet al așezărilor umane, existente în acel moment în provincie (**Bucovina**, p. 392, **Tbl. I**; p. 394). Așadar, nu circa 15, ci 290 de localități, pentru a nu mai adăuga volumul considerabil de cătune și grupuri răzlețe de case/colibe, nici fâșia meridională, înapoiată Principatului Moldovei după 2 iulie 1776 st.n.

2. Creșterea vertiginoasă a efectivului contribuabililor să exprime oare colonizări neobișnuit de mari, în ultimele decenii ale veacului al XVIII-lea? Generalul Gabriel baron Splény de Mihálydy comunică Vienei cum s-a procedat la înregistrarea dajnicilor pe anul 1775: "Mi-am dat toată silința... să mă apropii cât se poate de mult de adevăr. Cu ocazia publicării contribuției din acest an, au fost îndemnați cu toată seriozitatea vornicii și cei mai bătrâni de pe la sate, adunați la Cernăuți, să spună numărul adevărat al locuitorilor, căci altminteri vor plăti îndoit dauna ce-o vor cauza prin tănuire", dar li se va aplica și o pedeapsă corporală. "Această dojană a și fost imediat aplicată unui vornic, care a omis 33 de familii, înștiințându-se imediat acest exemplu în țară, ceea ce a avut o urmare salutară, căci mai fiecare vornic schimbă prima sa versiune, de frica unei contribuții duble". Deși astfel ne-am apropiat mai mult de adevăr, conchide guvernatorul, populația reală se va putea stabili numai printr-o altă conscripție (Olinescu, p. 238). Indubitabil, felul în care se alcătuiau evidențele fiscale în prima vreme nu putea asigura decât consemnarea unei părți, și nu tocmai mare, a dajnicilor.

La 25 februarie 1786, se transmite în Capitala Imperiului că ultima înregistrare, deși a dat o sumă considerabil superioară (cam 134720 persoane), n-a consemnat în realitate decât două treimi din populația totală (Hurm, p. 452, 454). O creștere suspect de rapidă se observă și în următorii 12 ani, când se ajunge la conscrierea a 181076 contribuabili (**Tbl. 1**). Se afirmă că ar fi vorba de imigrații de masă în tot acest răstimp; să adunăm atunci datele asupra lor:

- în anii 1775-1779 s-au așezat în Bucovina 14114 ucraineni, în intervalul 1779-1786 s-au adăugat alți 10557, dar între 1786 și 1803 imigrarea ruteană a fost aproape inexistentă, datorită interdicțiilor introduse (Nistor 1915, p. 71, 81, 137; p. 156, **Tbl.**);

- efectivul germanilor și lipovenilor, stabiliți în provincie în acei ani, a fost redus (**Donauschwaben**, p. 141; Emandi, Șerban, p. 498-500; **Bucovina**, p. 396, n. 18, 19, 22), iar acel al evreilor din ținut a fluctuat de la cca. 2520 suflete în 1775, la aproximativ 3080 în 1807 (Iorga, p. 39; Rosetti, p. 340, **Tbl. 57**);

- în perioada cuprinsă între 1774 și începutul anului 1786, în Bucovina s-au instalat definitiv 2136 secui, veniți din Principatul Moldovei; mulți alții sosiți aici, nevoind să rămână, au plecat în Transilvania; la 27 ianuarie 1778, în ținut se mai găseau alte 102 familii de coloniști, care proveneau din Reg. I secuiesc transilvan; slovacii în schimb n-au început a aflui în provincie decât după ce secolul se sfârșise (Nistor 1925-1926, p. 469-527; Dan, p. 577; **Bucovina**, p. 396, n. 17; p. 411), iar venirea unor persoane de alte naționalități a fost cu totul incidentală până la începutul veacului următor.

Cu alte cuvinte, se pot însuma cel mult 28-30000 de coloniști în Bucovina, de-a lungul tuturor celor 30 de ani aflați în discuție. Precum se vede însă, distanța - de la vreo 70000 suflete intrate în înregistrările autorităților în 1774-1776 și până la 192830 numărate în anul 1803 (**Tbl. 1**) - este cu totul alta, chiar dacă luăm în calcul creșterea naturală a amintitei populații inițiale, ca și pe cea a valurilor succesive de coloniști.

3. Datele Tbl. 3 justifică ele oare aserțiunea unor "imigrări" românești de masă în provincie? Evident, uimește creșterea foarte însemnată a românilor consemnați până la 1779 (cu 6,63 sau chiar 10,73% anual!), precum și în anii 1786-1803 (cu 2,70% pe an!). Or, așa cum am constatat, administrația lua treptat-treptat act de realitățile demice locale. I-au trebuit repetate înregistrări, în decurs de doi ani și jumătate, pentru a cunoaște efectivul total al așezărilor umane, dar în fiecare localitate se conscria deocamdată numai o parte din menajele existente. Conscripțiile populației au dat, timp îndelungat, rezultate nesatisfăcătoare, autoritățile fiind de altminteri conștiente că, și în momentul de maximă de la 25 februarie 1786, nu le erau cunoscute decât două treimi din cuantumul demic real; abia la 1798, populația înregistrată îl desemnează pe acesta din urmă (aproape) integral. De ce ne-am mira atunci că și suma românilor locali sporea mai repede în evidențe, decât creșterea lor reală? Nu "imigrarea" este aici în discuție, ci - îndubitabil - ameliorarea înregistrărilor.

Dacă rata medie anuală a sporirii totalului etniei între 1786 și 1803 este de 2,70%, iar a celei din 1774 și până la 1779 chiar de 7-11%, când în ambele cazuri nu putea fi mai mare de 0,5 (cel mult 0,6%), aceasta se datorește, desigur, faptului că evidența din 1779 era relativ mai completă, comparativ cu cea din 1774, iar înregistrările din anii 1798-1803, spre deosebire de toate cele precedente, cuprindeau (aproape) întreaga masă demică a ținutului. Că este așa se vede și din faptul că, din 1803 și până în anul 1851, populația românească a Bucovinei a sporit cu 0,52% pe an (și nu cu 3 ori cu 7%), indice relativ comparabil cu cel înregistrat de locuitorii Principatului Moldovei în intervalul 1832-1859 (0,79%). Rata bucovineană din perioada ulterioară (0,67% în anii 1851-1910) este însă total diferită de cele din Moldova (0,83% între 1859 și 1899; 1,13% în perioada 1899-1912), printre altele și din aceste două motive: rutenizarea treptată a locuitorilor unor așezări, ca și declanșarea emigrației spre America.

Tbl. 2 arată poate imigrări moldovenești în Bucovina ori emigrări definitive de români din această provincie? Ce-i drept, grupuri sociale diverse, ale căror condiții sociale se depreciaseră în anii străjuiirii ținutului de către pajurile habsburgice, plecau și se așezau în Moldova; o asemenea transmigrație însă n-a avut proporțiile sugerate de amintitul tabel. Acesta arată, de altminteri, importante imigrări de la sud de **Cordon**, în ținutul stăpânit de imperiali: documentar, ele sunt descrise drept o reîntoarcere a muncitorilor, la capătul unei migrații **de tip temporar, sezonier**; veneau în Moldova, în Basarbia și Ucraina meridională mai ales în perioada muncilor de vară; se însoțeau în cete de câteva zeci de oameni, în frunte cu câte o căpetenie; se tocmeau cu ziua sau pe întreaga durată a lucrului, de la 3-4 până la 6-7 luni. O analiză interesantă (Tufescu, p. 32-45) a scos la iveală cauzele acestor vechi și ample procese ale migrației temporare. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, Câmpia Moldovei (cuprinsă între Dealurile Siretului, Coasta Iașilor și Colinele Nistrului) era slab populată și păstra chiar și în anii 1930 o densitate demografică mult redusă, față de ținuturile înconjurătoare; fiindu-le specifice atât o climă caldă, cât și un sol roditor (cernoziom), moșiile din Câmpie aveau nevoie de brațe de muncă suplimentare, sosite din alte zone. Dintre toate regiunile de codru ce înconjoară Câmpia Moldovei, Podișul Sucevei era în cel mai viu contrast cu aceasta, având un sol relativ sărac și o climă mult mai aspră; de aceea cultura grâului în cuprinsul lui se arăta destul de anevoioasă, a porumbului era rară, iar a viței de vie se dovedea imposibilă. Migrațiile sezoniere pentru lucru pe moșiile din nordul Moldovei înglobau de aceea numeroși "corduneni": grosul lor îl alcătuiau românii și rutenii; mai veneau lipoveni (la îndiguiri ori curățări de iazuri), nemți bucovineni (zidari, precum și "mașiniștri" la mori ori la mașini de treierat), unguri (la fabrica de zahăr din Roman). Soseau însă și "munteni" (țărani din jud. Baia și Neamț), ca lucrători sezonieri, la coasă și seceră, pe timpul celor două-trei săptămâni, în care recoltele lor de acasă se aflau în întârziere - din cauza coacerii mai dificile -, față de cele din Câmpie. Evident, cei plecați la munci sezoniere în Câmpie se întorceau (aproape) toți la vetrele lor.

Pe baza celor arătate, se poate conchide totodată că cifrele - vehiculate de autoritățile locale în deceniile VIII-X ale veacului al XVIII-lea cu referire la emigrarea bucovinenilor, ceea ce ar fi generat în acea epocă descreșteri severe în conscripțiile fiscale - nu se constituie într-o dovadă în acest sens, căci cei incluși în plecările **definitive** erau relativ puțini, față de cei ce le practicau pe cele **temporare**. Fluctuațiile însemnate ale rezultatelor înregistrărilor demice, din care cauză organele statale au reușit să cunoască întreaga populație a provinciei abia în 1798, se datorau acutelor interese contrare:

a) Dajnicii, ca și capii satelor, târgurilor și orașelor erau vital interesați în masive subînregistrări, pentru a ușura povara dărilor (a se vedea relatarea gen. Splény cu referire la conscripția din 1775, precum și dovezile unor evidențe foarte incomplete ale locuitorilor din fiecare așezare în parte).

b) Stăpânii de moșii își asigurau, legal ori ilicit, imunități fiscale, căci - cu cât reduceau mai mult prelevările fiscalului - cu atât le puteau spori pe cele în propriul folos (situația a fost exemplificată prin constatarea de la Sadagura, căreia i se poate adăuga și aici demonstrația substanțialelor lacune în scrierea gospodăriilor în diverse localități).

c) Cu prilejul efectuării numărărilor demo-fiscale, dregătorii de diferite trepte, în deplin consens cu posesorii moșiilor și arendașii, ascundeau șate întregi și o bună parte din menaje în așezările înregistrate, procedeu de veche tradiție și răspândire în numeroase provincii și țări europene, ca și de pe alte continente: **videte** situațiile amintite în privința catagrafiilor din 1772-1774 ca și chestiunea dublei contabilități de pe domeniul Zlatnei în intervalul 1746-1778 și din Țara Românească în perioada 1735-1748 (Tóth, p. 106-108; Prodan, p. 91, 97 (n. 7a), 112, 123, 125, 141; Roman 1991. p. 320, **Tbl. 1**).

d) Ar mai fi de amintit și scutirea de dări a multor categorii, ceea ce implica adesea neincluderea lor în numărători.

4. Afirmatia, conform căreia majoritatea populației Bucovinei în 1774 ar fi constituit-o ucrainenii, este dezisă de o mulțime de fapte. În primii 10-15 ani ai noii stăpâniri, în oficiile publice și legislație se foloseau numai româna și germana; populația utiliza limba noastră și numai ici-colo se auzea alt grai; jalbele către judecătorii se scriau în românește, iar răspunsul se da în același grai; la 27 august 1777, gen. Splény se adresa populației printr-o chemare în limba autohtonilor; Joseph II, călătorind în iunie 1783 prin ținut, ordona a se numi aici directori de ținut și un auditor hotarnic, cunoscători ai acestei limbi; la 28 octombrie 1786, Cancelaria Curții poruncea ca legile trebuincioase provinciei să fie tălmăcite din germană în română, ceea ce se și făcu și ele se tipăriră pentru a se trimite peste tot; la 15 ianuarie 1804, administrația ținutului se adresa în graiul nostru "Către cetățenii meșteri și calfe a crăiescului oraș Siret" etc. La 12 octombrie 1777, la Cernăuți s-a depus un jurământ de credință față de casa imperială. Mănăstirilor și schiturilor din ținut li s-a trimis textul, scris în "limba moldovenească", în vederea efectuării ceremoniei în soborul lăcașului. Țăranilor și târgoveților jurământul li s-a citit în localitatea proprie, în același grai. În adunarea de la Cernăuți - la care participă boieri, ruptași,

șleahțici, clerul înalt, o mulțime de preoți sătești, reprezentanți ai mănăstirilor, ai celorlalte așezări umane și ai breslelor etc. - jurământul este citit, de asemenea, după un text românesc, poporul repetându-l cuvânt cu cuvânt, după spusele lectorului. Se dovedește astfel că, în anii de început ai administrației austriece, majoritatea covârșitoare a populației Bucovinei era alcătuită de români (Nistor 1915, p. 45-68, 70-77, 81; Stefanelli, p. 469, 473-474, 476; Morariu, p. 17-24, 46-48; Grămadă, p. 62, 65, 67).

IV. CONCLUZII. Întreaga demonstrație anterioară aduce astfel argumente, în sprijinul unicului mod de determinare a nivelului **real** de locuire a provinciei și de stabilire a etniei locuitorilor săi la 1774: a recurge la un **calcul regresiv**, pragul său fiind primele conscripții ce-au inclus de fapt **întregul** efectiv al locuitorilor provinciei (la 1798 pentru populația totală; la 1803 în ceea ce privește structura națională); a introduce în ecuație indicele **adevărat** de creștere naturală a locuitorilor epocii, luând totodată în considerare urmările secetelor, ale epidemiilor și altor flagele; a ține seama de **realele** proporții ale migrației externe. Pe această bază s-a stabilit că populația totală a Bucovinei se ridica la 1774 nu la cca. 70000 suflete, ci la vreo 146000/149000, românii constituind 84 ori poate 86% din ei (**Tbl. 4**).

Istoriografia va fi poate astfel nevoită să renunțe la mituri, dintre care unele bicentenare: "pustietatea" Bucovinei la 1774 și "popularea" ținutului, prin colonizările "de largă amplitudine" din primele decenii ale stăpânirii habsburgice; emigrația definitivă ca "explicație" a reducerilor substanțiale, constatate în evidențele demografice dintr-o anumită vreme; cota-parte "insignifiantă" ce-ar fi revenit românilor între locuitorii din anii 1770 ai regiunii ș.a.

BIBLIOGRAFIA

Bucovina - Emil Ioan Emandi, Louis Roman, *Bucovina și spațiul demografic românesc. Studiu demopolitic și statistic (1775-1940)*, în *Geopolitica*, vol. I, ed. E.I. Emandi, Gh. Buzatu, V.S. Cucu, Edit. "Glasul Bucovinei", Iași, 1994 (Acad. Română, Fil. Iași; Univ. din București, Fac. de Geografie; Soc. de Geografie din România), p. 391-448 (contribuția noastră: p. 392-415, 424-432).

Dan - M.P. Dan, *Compte rendu* (la Ján Sveton, *Slováci v evropskom zahraničí*, Bratislava, 1943), în "Balcania", București, VI, 1943, p. 576-580.

Dmitriev - P.G. Dmitriev, *Narodonaselenie Moldavii (Po materialam perepisej 1772-1773, 1774 i 1803 gg.)*, Izd. Știința, Kișinăv/Chișinău, 1973.

Donauschwaben - *Die Donauschwaben. Deutsche Siedlung in Südosteuropa. Ausstellungskatalog*. Zweite Auflage, ed. I. Eberl et al., Sigmaringen, 1989.

Emandi Șerban - Emil Ioan Emandi, Constantin Șerban, *Contribuții de geografie istorică la cunoașterea fenomenului demografic din nord-vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în "Suceava", X, 1983, p. 471-529.

Grămadă - Ion Grămadă, *Cum era pe vremuri la noi în Bucovina (Jurământul țării la 1777)*, în "Viața Românească", Iași, vol. X, an. III, 7, 1908, p. 60-70.

Hurm - E. de Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor*, VII, București, 1876.

Iorga - N. Iorga, *Note istorice privitoare la evrei în țerile noastre (Anexă la Problema evreiască la Cameră)*, Vălenii de Munte, 1910.

Moldova - *Moldova în epoca feudalismului, VII, 1. Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, ed. P.G. Dmitriev, Edit. Știința, Chișinău, 1975.

Morariu - Const. Morariu, *Părți din istoria românilor bucovineni*, I, Cernăuți, 1893

Nistor 1915 - I.I. Nistor, *Românii și rutenii în Bucovina. Studiu istoric și statistic*, București-Viena-Lipsca, 1915.

Nistor 1925-1926 - I.I. Nistor, *Bejenari ardeleni în Bucovina*, în "Codrul Cosminului", Cernăuți, II-III, 1925-1926, p. 443-533.

Olinescu - D. Olinescu, *Tabela Statistică a Bucovinei din anul 1775*, în "Buletin (Societatea Geografică Română)", XVI, Trim. I-II, 1895, p. 237-254.

Păltănea - P. Păltănea, *Informații despre evoluția demografică și a teritoriului orașului Galați până la 1918 (I)*, în "Anuarul Institutului de istorie și Arheologie <A.D. Xenopol>", Iași, 24, 1, 1987, p. 125-135.

Porcescu - Sc. Porcescu, *Un sat vechi: Porcești (Moldoveni), județul Neamț...*, *ibid.*, 23, 2, 1986.

Prodan - D. Prodan, *Răscoala lui Horea*, I, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1979.

Roman 1991 - L. Roman, *Epoca lui Constantin Brâncoveanu: cuantumul birnicilor și tendințele demografice*, în "Revista Arhivelor", București, 68, vol. 53, 3, 1991, p. 318-331.

Roman 1993 - L. Roman, *Populația Țărilor Române în fața flagelelor*, în "Studii și Articole de istorie", LX-LXI (S.N.), 1993, p. 36-47.

Roman 1994 și 1995 I - L. Roman, *The Population of Bessarabia during the 19th Century: the National Structure*, în "Romanian Civilization", Iași, III, 2, 1994 (The Romanian Cultural Foundation), p. 53-66 (= "Studii și Articole de Istorie", 62, (S.N.), 1995, p. 39-48).

Roman 1995 II - L. Roman, *Locuitorii Bucovinei. 1774-1803*, în "Revista Istorică", S.N., VI, 9-10, 1995, p. 807-823.

Rosetti - Radu Rosetti/Verax, *La Roumanie et les Juifs*, Bucarest, 1903.

Stefanelli - T. V. Stefanelli, *Câteva date statistice și istorice din Bucovina*, în "Convorbiri Literare", Iași, XIV, 12, 1 martie 1881, p. 467-478.

Tóth - Z.I. Tóth, *Mișcările țărănești din Munții Apuseni până la 1848*, Edit. Academiei, 1955.

Tufescu - Victor Tufescu, *Migrațiuni sezonale pentru lucru în Moldova de Nord*, în "Revista Geografică Română", București, IV, 1, 1941, p. 32-45.

Țugui - Pavel Țugui, *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*, în "Academica" (Academia Română), București, II, 4 (16), 1992, p. 4-5.

Tabelul 1 - Populația totală a Bucovinei (1772/1774-1808): datele oficiale

Anul	Case	Gospodării ^b	Suflete
1	2	3	4
1772 - 1774 ^a	-	14489	-
1774	-	12443/13366 ^c	-
1775 ^a	-	14650	-
1776 ^a	-	15515	cca. 70.000
martie 1777	-	17975	-
1778	-	19026 ^d	-
1779	-	23385	-
1780	-	27487	-
1781	-	-	cca.120.000
17 mai 1783	-	26485	-
1785	-	26731	-
25 febr. 1786	28086	29102	cca. 134.720
1798	32895	-	181.076
1800	35307	-	190.389
1803	-	-	192.830
1807	-	-	208.498
1808	37.671	-	214.483

a = Teritoriul de după 2 iulie 1776 st.n.

b = În rubrică au fost înscrise numerele referitoare la "curți" sau "familii"; ele reprezintă în realitate gospodării, unele din ele fiind desigur menaje extinse.

c = 13366 "familii" + 513 persoane.

d = Numai "familii țărănești".

SURSA: **Bucovina**, p. 407, *Tbl. VIII*.

Tabelul 2 - Transmigrația între Bucovina și Principatul Moldovei (1779-1815)

Anul	Emigrarea din Bucovina	Imigrarea în Bucovina
2	3	
1779-1782		6000 f
1781-1782		786 f/3209 s
nombr. 1785 - apr. 1786	6937 s	111 s
1 nombr. 1786 - iul. 1787	221 f/1024 s	
1786-1788	4833 f	
1787-1798	1718 s	4065 s
1789-1803	14717 s; 21034 s	5944 s; 9790 s
1801	564 s	
Primăvara 1803	+ 1000 s	
1803-1814	+ 20000 s	
apr. 1805 - apr. 1806	10000 s	
8 iul. 1805	3000 f	
1815	1431 f; 16000 s	

f = familii; s = suflete

SURSA: **Roman**, 1995 II, *Tbl. 3*.

Tabelul 3 - Populația românească în recensămintele din Bucovina (1774-1910)

Anul	1774	1779	1786	1803	1851	1910
Indivizi	52750 ^a /63700 ^a	87811	91823	144349	184718	273254
Rma%	-	10,73/6,63	0,64	2,70	0,52	0,67

a = Estimări;

Rma = Rata medie anuală de creștere a populației, de la data precedentă și până la anul respectiv.

SURSA: **Roman** 1995 II, *Tbl. 7*.

Tabelul 4 - Bucovina la 1774: populația totală reală și structura ei etnică

Populația totală	STRUCTURA NAȚIONALĂ			
	Români		Alte etnii	
	Numărul	%	Numărul	%
145588/148583	124910	84/86	20678/23673	14/16

SURSA: **Bucovina**, p. 392-415, 424-432 (concluzia la p. 413-414, *Tbl. XI.A și B*)